

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ОГОЛОСИЛА УКРАЇНСЬКУ МОВОЮ ДІЛОВОДСТВА

Це відбулося 23 березня 1918 року. Через чотири десятки років після страшного для української мови Емського указу плюндрування нашої рідної мови закінчилося. Нагадаємо, що таємний Емський указ Олександра II, виданий 18 травня 1876 року, передбачав витіснення української

мови з культурної сфери. Він же ще більше посилив Валуєвський циркуляр 1863 року. Тоді почалася не тільки стагнація української мови, а її занепад. Старше покоління українських діячів в той час зайняло вкрай обережну спокійну позицію, а молодь потрапила під вплив загальноросійського соціалістичного руху. Обмеження друку українською оригінальних, історичних і перекладних творів і навіть текстівок для нот стало великим ударом для українських патріотів. Настав час захалявних книжок і таємних гуртків...

Усе це лихоліття тривало до 1917 року. А вже 12 березня того року Центральна Рада ухвалила рішення, що мовою публічного звернення першого українського парламенту має бути українська. Через рік Центральна Рада ухвалила Закон «Про запровадження української мови у банківській і торговій сфері». В ньому пунктом 3 закріплювався виключний статус української мови в бізнесі. Пункт про державний статус української мови перейшов і до проекту Конституції Української Держави, розробленого за Павла Скоропадського. Одним із найбільших промоутерів цієї справи став Іван Огієнко. Він працював у Київському університеті на кафедрі російської мови, бо кафедри української не було. Огієнко став одним із перших, хто почав видавати правила синтаксису та граматики української мови. Влада створила спеціальну групу, до якої

входили філологи, літератори, педагоги. Вони уклали правопис української мови, яким користувалися в УНР. Цю роботу використовували і у всіх наступних правописах.

Однак цікаво, що навіть серед чиновництва і делегатів Центральної Ради далеко не всі володіли українською мовою. Історик Таїсія Зарецька повідомляла факт, що їх української мови навчали... поляки: журналісти газети Dziennik Kijowski, що тоді виходила в Києві.

Центральна Рада існувала з 17 березня 1917 року до 29 квітня 1918 року. Це був час двох бурхливих революцій – березневої та жовтневої, що знищили підвалини, на яких базувалося старе життя. Центральна Рада віддзеркалювала ці бурхливі події і захоплення соціалістичними ідеями. Величезною заслугою Центральної Ради та її проводу було те, що вона поновила в Україні державницьку свідомість, приглушену двома віками російської окупації. Вона пережила разом з усією Україною протягом року величезну еволюцію – від підданства – через автономію – до незалежної Української Держави.

Центральна Рада у тяжкі часи війни та анархії налагодила дипломатичні стосунки з державами Антанти, а на Берестейській конференції дістала визнання незалежності від Центральних Держав – ворогів. На цій конференції делегати Центральної Ради, молоді дипломати-початківці, вступили в змагання з досвідченими «сановними» дипломатами чотирьох держав.

Серед заслуг Центральної Ради – закладення фундаменту української школи. Було укладено навчальні плани для українських шкіл – народних, середніх, засновано українські гімназії, яких до осені 1917 року було вже 53 (на приватні та громадські кошти). Справа українізації посунулася вперед, коли був розгорнутий широкий план українізації вищої та професійних шкіл, створення Педагогічної Академії та Академії Мистецтва у Києві. Ці плани і починання продовжувались і в роки гетьманської держави.

Незважаючи на технічні та фінансові перешкоди, в Україні відкривалися українські видавництва, які друкували підручники для шкіл. В 1917 році було видано 677 українських книжок та виходило 63 періодичних видання.

Треба визнати й те, що Центральна Рада згуртувала навколо себе найкращі кадри українських працівників різних фахів. Усі вони, за невеликими винятками, залишилися працювати у міністерствах і після гетьманського перевороту 29 квітня 1918 року.

Найголовнішим досягненням Української Центральної Ради стала її законотворча діяльність, що увінчалась ухваленням багатьох важливих законів, а також прийняттям чотирьох Універсалів, з яких III та IV заклали фундамент для створення незалежної України.